

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

וגו אפרקיד. שהיו שוכנין פנינים להזכות כשמוי יין: **אפרקיד.** פניו למעלה. **שיפני"ש בלע"ז:** ועייל טיייעא פוסי צירקיה כו'. כלומר ראיתי טיייעא שהיה מהלך תחת צרכי המת רוכב על הגמל ורוממו צידו ולא היה נוגע בו בצרכיה. וליכא פרושי דגונת הצרכים כשעוור שיכול טיייעא ללכת תחת צרכי המת ורוממו צידו ולא היה נוגע בו דלוי שיעורא קאמר ולא ממש חוץ מעשה הכי הו"ל למימר ועייל פרשא תומי צירקיה כו' אי נמי ועייל גברא (א):

וגנו אפרקיד. מכאן אר"ת דאפרקיד פניו למעלה ולא כמו שפירש ר"ח צנדה (דף יד. ו) ושם ד"ה אפרקיד^א וצרכות (דף יג. א): פניו למטה דאם כן לא היה יכול טיייעא לרכוב תומי צרכיה (א): **פסקי חדא קרנא דתבאלתא.** משמע הכל שיש לזיית למתים ויש לדחות שהיו נכסין מחיים כצבר

דלאמר צמדש שכל ערב תשעה באב היו הולכין כשהן חיים לתוך קצריהם והיה צת קול יוצאת ואומרת הצדלו החיים מן המתים אבל יש להציל ראייה מפרק המכלת (מנחות דף מ"א). דלאמר שמואל כלי קופסא חייבין לזיית ומודה שמואל זוקן כשעשאן לכצדו פירוש לתכריכים וההיא שעמיה ודאי רמינן להו^ב וכן יש צמדש למה נסמכה פרשת מקושש לפרשת לזיית לומר לך שהמתים חייבים לזיית וקשה דלמרינן בפרק מי שמתו (צרכות דף י"ח). רבי חיאל ורבי יונתן הוו קא שקלי ואלזי צביט הקצרות הוה דאי תכליתיה דרבי יונתן קאצברא א"ל רבי חיאל דלי כפך שלא יאמרו למחר לאכלנו ועכשיו מחרפין אותנו ואי יש למתים לזיית מאי מחרפין אותנו דקאמר וי"ל דאע"ג דיש להן לזיית מ"מ מחרפין אותם שמראין ענמין שהן חייבים והמתים פטורים דלאמר

(צנדה דף ג.) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות אצל קשה על המנהג שנהגים להסיר לזיית מטליתות של מתים ואר"ת שמע מוקני לזיית לפי שזיית עדות הוא שקיים כל התורה לזיית עולה ת"ר וכו' חוטין וה' קשים הרי תמי"ג ועכשיו שאין חשודין כל כך הרי הוא כאלו מעיד עדות שקר^ה וה"ל דרזנין צמדש ועשו להם לזיית לדורותם לדרו מס ואור"י דצנימיה היו כולן מקיימין מצוות לזיית לפי שהי' לכולן טליתות של ד' כנפות ולכן היו עושין להן אף צמות^ו אצל עתה שאין לכולן צנימיה אין לעשות צמות אפי' מי שהיה לו צנימיה של מצוות צמדש צמדל דנדה (דף ע"א). צמדש צמדש היו מצטילין כלים ע"ג נשים נדות ממות תכליתו חיות מתציישות כו'^ז ועוד דאנו סומכין על מסכת שמחות (פ"ג) דלמרינן אבא שאלו בן צנתיא ניה אמ צניו קצרוהו תחת מרגלותיו של אבא והטילו תכלת מאפיליוני^ח פירוש מטליתו ויש לגרוס תמרו דקאמר מאפיליוני ורבינו חיים כהן דלך פירש דאנו קיימא לן כרבי יוחנן דלאמר (גדה דף ס"א): מצוות צנימיה לעמיד לנא וההיא למנחות איירי אליבא דשמואל דלאמר אין צנימיה ולכן כר"ך שיהא לו לזיית דעמידין לדיקים שיעמדו בלבושיהם ואם יסירו לו לזיית צמותו נמא^ט שלעמדי יעמוד בלא לזיית והמרש נמי אתי כשמואל וההיא דלוקמן יתה עת קול ואמרה דבייתה דרבי חנינא בן דוסא עמידה למישדא זה תכלת לדיקים לעמיד לנא אחיה נמי כשמואל ועוד אומר ר"י דהכי פירשו

שקלי (א) קרנא. כנף הטלית להציאו לפני חכמים ללמוד ממנו דין לזיית אי כפ"ש אי כצ"ה כדלקמן: ולא הוה מספגי לן. בהמות שאינן רוכבין לא היו יכולין לילך: כל אבא חמרא. רבה בר רב חנה היינו רבי אבא צר (א) חנה. וכמו כן רבינא כמו רב אבינא: חמרא. כלומר שוטה כחמור: סיכסא. שוטה כדלמרינן במלק (סנהדרין דף ק:) ענדקן סיכסן: למאי הלכא. פסקת ליה משום צביטת למיחוי אי הלכה כצ"ש דפליגי במסכת מנחות (דף מ"א): דמ"ר כמה חוטין הוא נותן צ"ש אומרים ארבעה זבית הלל אומרים שלשה וכמה תהא משולשת כו': איצעי לך למימי חוטין וחוליות. מקמי דתיהדיה ותיתי ומימא לן: חוליות. שלשה חוטין גילי קרי חוליא במסכת מנחות (ל"ט): ששצנטי. מן הגלות דכתיבי קראי טובא צנטיא: והוא. רבה בר רב חנה סבר דלמא שבעתא דמנזול (א) דכתיב אשר נשבעתי מעצור מי נת וגו' (ישעיה נד) אותה שבעה היה רואה להפך ויחייב את העולם במנזול ולפיכך לא רצה להפך: ורבינן. דקרו ליה סיכסא אמרי א"כ לא הוה ליה לומר א"ל אלא משום דכל דכתיב כרתי לו כר (ישעיה קג): צניעי. צנעל דכתיב ומצקע (א) הארץ אשר וגו' (במדבר טו): קוטלא. עשן: שקל גצא דעמרא. לקח גיזת כמר ושראה צמים: איתוך איתוכי. הנהו גצאי אע"פ ששרויין צמים: אלות. הסכת ושמע: שמעית כל סלסין יומי. כל ראש חודש: כצנר קאלח. שמהפקין אותו כדכתיב שמתצנל: (א) היכא דנשקי ארעא ורקיעא. מקום גבוה היה שם שנושקין יחד זה לזה ולאו היינו סוף העולם דהא מהלך חמש מצוות שנים היו וא"י אמצייתו של עולם היא כדכתיב (יחזקאל לח) יושבי על טבור הארץ והיינו מקומו של רבה בר רב חנה: סילתאי. כל למס עלי: דהר. חוזר דלמרינן בפסקים (דף ק"ד): גלגל חוזר ומנחות קבועים: אופייה. נחיריו. ל"א מתרמי זימיה מילא והיינו נמי נחירי: מנדי דסורא. נהרות שצבורא: צריה קנא. מצריות קטיניא שנים: לפומיה דלויטן.

שהיה מה דמפרש בלע"ז שפגלו נסע עמד קימ (סנהדרין ק"ח). בעא. נקב שממנו יצא עשן (שם). ראשונה במיא. שרה אותה נמי: לטון משי דיה (שם). אמר לי. הוה טיייעא (שם ק"ח). ראמרי הכי משנה אמר כו'. שפית סלג ל"י עשן יוצא ממש וטובע אלאמין משה ותורנו אמת כו' (שם).

(א) נתי' חסין צבורות ל. ד"ה מפרקין. (ב) סנהדרין ק"ח. (ג) זיל שקל טיייעא. יעבדך. (ד) זיל עלייהו. רש"י (ט) זיל האדמה. (ו) וצמדש טו. (ז) כפ"ש: סאילינו. (ח) ועי' חוק פסקים ק"ח. ד"ה מפרקין. (ט) ועי' חוק פסקים. (י) ד"ה למחר ומו' פסקים מ: ועי' ס"ה: וצנדה ס"ה: ד"ה אבלי.

לענין רש"י

שיפני"ש שרובינן ש"ן. שוכב על גבו.

מוסף רש"י

בלועי דקרה. מקום שפגלו נסע עמד קימ (סנהדרין ק"ח). בעא. נקב שממנו יצא עשן (שם). ראשונה במיא. שרה אותה נמי: לטון משי דיה (שם). אמר לי. הוה טיייעא (שם ק"ח). ראמרי הכי משנה אמר כו'. שפית סלג ל"י עשן יוצא ממש וטובע אלאמין משה ותורנו אמת כו' (שם).

מוסף תוספות

א. עיי"ש מה דמפרש בלע"ז אפרקיד. ב. כשולבשן ביה אחרו למת. משולין ביה צביטת דאי לא רמינא דמי כליעוג. כלומר איפטר ליה ממצוות. כ"י מנחות ס"ג. שאנו מרמזים עומדין בביתם מקיימין מצוות. נדה ס"א. ד. ואינו דומה מצווה ועושה למי שאינו מצווה ועושה. (ט) פסקים מ: ה. וזה לא נהירא דגם שהיו אומרים הוהיל ומת אין צריך עוד צנימיה. מנחות ס"א. ז. ואלבייטו החיים, (ו) ואם שימו צנימיה לכולן הוא יותר לנע לרש שחייב לא קיים ובמותו יקיים. ח. שאפי' במיתות הם משוין מכל אדם. ט"ו. נדה ע"א. ט. ואע"פ שהגמי חולק עליו. יש דברים שאנו מניחין הגמי שלנו ואנו עושין כספריים החיצונים וכו'. חסין צבורות. י. ויש כאן בעבריה. עי' פ"י ס"ה:

רבינו גרשום

פסקי. יקניט: חדא קרנא דתבאלתא. מן טלית שלהם שהיו שוכבין בהם. כל אבא חמרא. כלומר לרבה היו קרוין אבא חמור. עינין שקרוין לרבינא אבינא: למאי סיכסא. שוטה: חוליא אי היתא. פסקת ליה אי למיחוי אי הלכה כבית שמואל דאמרי בס"מ מנחות (דף ט"ז) דת"ר כמה חוטין הוא נותן בית שמואל אומרים ארבע ובי"ח אומרים שלש. אמר רב הונא אביב (א) בתוך שלש ומשולשת ארבע ור' יהודה אומר שלש בתוך שלש ומשולשת שלש אמר ר' ג' פפא הילכתא ד' בתוך ג' ומשולשת ד' וכו'. למא [לך] למיבד הכי איבעי לך למיבד חוטין וחוליות כו'. אי לוי שנובעתי. מן הגלות מי פרי: ורוא. רבה בר רב חנה סבר דלמא שבעתא דמנזול קאמר ומשי"ח לא הפר דשמא רוצה להחריב העולם במבול. ורבינא אמרי ליה אי"כ אי לא היה אמר אלא משום דבכל צורתו לו צד: איתרוך. הנהו גבבי דעמרא אצי"ג דאמיננהו במיא משום דגיהנם מתהפך לשם: תא ואחוי לך היכא דנשקי ארעא ורקיעא. לאו משום דביחיו ליה סוף העולם ממש משום דהלך תיק שנה הוי העולם אלא מקום הראה לו במדבר אחד ששם נושקין ומגלגל לגלגל ונשקין השמים והארץ יחד ולא מיחוו ליה ממש סוף העולם כי אם במקום הגלגל שמקיף וטובב לשם: סליתא. סל שלי: כתיב מברי דסורא. ב' נהרות: דאית ליה קרנא ענינא דבחישא בהו. שחופרת בהן מים: קרטיילא. קופסא: נחית

(א) לפנינו שם הניקטא ארבע בתוך ארבע ומשולשת ארבע

שהיה מה שבישע יש צים חוץ מן החוליה בשחיתת חולין (דף ק"א): דכתיב. חופרת צים צקטייה לצקס אחר מזונותיה: קרטיילא. ארנו: דשמיא כרשא. כך שמו: צר

שהיה שעתא ודאי רמינן להו היינו שמשמיעין צו לזיית ומסקליס אותו מיד להודיע שקיים מצוות לזיית לפי שהצד חדש ולא הושם צו לזיית מעולם כר"ך להשיס צו וכן נוהגים בצרך אשכנז להשיס לזיית צנימיה של מת שיהא ניכר שקיים מצוות לזיית ומיד מסיקין (א): **ועבשין שנשבעתי מי מיפר** א"י. ותימיה דלאמאי אין הקדוש בצרך הוא מיפר בעצמו דהא מסקינן במסכת חגיגה (דף י.) דגדריס יש להן הפרה מדכתיב אשר נשבעתי באפי ודרשינן באפי נשבעתי וחורני אלמא שהוא מיפר בעצמו וההיא קשה דהיך מיפר לעצמו והאי חמרינן בפרק אלו נדרים (דף ק"א): לא יחל דברו ויחל אלא מיפר לעצמו והא דלאמר צנעל ארבעה נדרים (שם דף ג.) והא הוה קצרא דשרא לנפשיה ממש אלא כלומר אשכח פיתחא לנפשיה אבל רצנן שרו ליה: שמיעי